

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o perspectivă cetățenească și umanistă asupra politicii pieței interne” (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 143/04)

Raportor: **dl Jorge Pegado LIZ**

La 20 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Către o perspectivă cetățenească și umanistă asupra politicii pieței interne”.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 februarie 2012.

În cea de-a 478-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 februarie 2012 (ședința din 22 februarie 2012), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 118 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 8 abțineri.

„Argumentele în favoarea Europei evoluează în permanență. Europa este un concept care se cere adaptat în funcție de evoluția condițiilor politice și economice”.

(Durão Barroso, *Expresso*, 19 noiembrie 2011)

1. Introducere

1.1 În acest moment, când se împlinesc 20 de ani de la data la care, potrivit lui Jacques Delors, ar fi trebuit să fie finalizată marea piață internă europeană, fără a mai exista bariere sau obstacole de niciun fel, este oportun și pertinent ca societatea civilă organizată, reprezentată de CESE, să reflecteze asupra situației în care ne aflăm și asupra direcției spre care ne îndreptăm.

1.2 Cu toate acestea, la ora actuală, orice reflecție asupra pieței interne implică regândirea proiectului european în întregul său. Este foarte logic să ne întrebăm, așa cum a făcut-o Comisarul Barnier într-un discurs foarte bine structurat, recent rostit la Universitatea Humboldt, dacă Europa, așa cum unii dintre noi au idealizat-o, cum atâția s-au străduit să o construiască și cum alții au încercat să o distrugă încetul cu încetul în ultimii 60 de ani, va mai fi încă, la orizontul anului 2050, un model de libertate, un far al culturii, un cavaler al păcii, un susținător fervent al fraternității între națiuni și un herald al egalității între popoare, într-o lume fără discriminări și fără bariere.

1.3 Întrebarea este cu atât mai justificată cu cât momentul actual este unul de mari tulburări, Europa confruntându-se cu o criză persistentă, de natură sistemică, și nu doar conjuncturală, care nu privește numai economia și finanțele, ci și valorile sociale și culturale, și din care majoritatea părților interesate reprezentate în cadrul CESE nu întrevăd soluții de ieșire durabilă.

1.4 Ne confruntăm cu o criză a locurilor de muncă. Situația este de așa natură încât Europa nu le mai poate garanta locuri de muncă cetățenilor săi. Singura cale de ieșire din acest impas o reprezintă creșterea economică, iar principalul instrument pentru generarea acestei creșteri trebuie să fie realizarea integrală a pieței interne.

1.5 **Societatea civilă organizată se întreabă**, pe bună dreptate, în ce măsură actualul model instituțional al UE, rezultat în urma Tratatului de la Lisabona, are capacitatea de a gestiona criza; **pune la îndoială** capacitatea actualului model economic și financiar de a se autoreglementa în mod eficient și

adecvat și rămâne perplexă în fața lipsei de măsuri coerente și eficiente de reglementare și a proliferării unor decizii disparate și contradictorii, la diferite niveluri; se întreabă cum se poate ajunge la un control mai strict și mai eficient asupra sistemului financiar, având în vedere prăbușirile succesive ale burselor care creează în mod inevitabil prejudicii sociale și economice; **se teme că** simptomele profunde ale crizei, în condițiile riscului iminent de recesiune mondială, indică o posibilă prăbușire a modelului european în forma sa actuală. Din aceste motive, societatea civilă adresează actualilor lideri europeni îndemnul de a da dovadă de ambiția și viziunea necesară pentru a duce la capăt reforma modelului economic și social european, în respectul valorilor și principiilor consacrate în tratat.

1.6 Din acest motiv, este extrem de îmbucurător faptul că, în paralel cu elaborarea prezentului aviz, Comitetul consultativ al AELS a simțit nevoia de a elabora un aviz pe aceeași temă și că a fost posibilă realizarea unui schimb de opinii în cadrul unei ședințe comune desfășurate la Oslo ⁽¹⁾.

2. Piața internă: ce este și ce scop are

2.1 Ideea unei „piețe comune” apărea deja în textul original al tratatului ca **instrument** pentru a promova dezvoltarea armonioasă a activităților economice, o creștere economică durabilă și echilibrată, o stabilitate crescândă, o creștere accelerată a nivelului de trai și relații mai strânse între statele pe care le reunește (articolul 2 din TCE). **Încă de la început, piața internă nu a fost concepută ca o politică izolată sau ca o simplă zonă de liber schimb, după modelul AELS, ci ca o componentă a unei strategii globale.**

2.2 Astfel a fost conturată dezvoltarea a ceea ce avea să devină politica pieței interne, considerată pe bună dreptate „nesatemata” politicii europene; instituirea sa progresivă era prevăzută să aibă loc „în decursul unei perioade de tranziție de doisprezece ani” (articolul 8 din TCE), cu o limită maximă de cincisprezece ani de la intrarea în vigoare a tratatului.

⁽¹⁾ A se vedea concluziile comune ale Comitetului consultativ al AELS și ale Observatorului Pieței Unice: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 În ciuda instrumentelor prevăzute pentru realizarea sa, realitățile politice, sociale și economice au avut câștig de cauză în fața idealurilor din 1957, constatându-se că, cincisprezece ani mai târziu, ne aflăm departe de atingerea obiectivelor care ar fi dus la instituirea efectivă a unei „piețe comune”.

2.4 Cartea albă privind realizarea pieței interne din 1985 a stabilit ținte foarte precise pentru atingerea acestui obiectiv până în 1992. În același timp s-a făcut simțită necesitatea de a introduce modificări în Tratatul de la Roma, care să faciliteze concretizarea obiectivelor politice consacrate în Cartea albă. Astfel a apărut ideea Actului Unic European⁽²⁾, care a introdus modificări importante în subsecțiunea referitoare la piața internă, printre care merită subliniate:

- a) **adoptarea cu majoritate calificată** a voturilor, în loc de unanimitate, a măsurilor referitoare la apropierea legislațiilor în vederea realizării pieței interne (articolele 8A și 100A);
- b) cea dintâi referință la un **nivel ridicat de protecție** în ceea ce privește măsurile în materie de sănătate, securitate și protecție a consumatorilor [articolul 100A, alineatul (3)];
- c) adoptarea cu caracter general a **principiului recunoașterii reciproce**, inspirat din cunoscuta jurisprudență „Cassis de Dijon” a Curții de Justiție (articolul 100B);
- d) un apel hotărât la **coeziune economică și socială** ca obiectiv esențial, de luat în considerare în cadrul instituirii pieței interne (articolele 130A și 130B).

2.5 Noile dispoziții privind realizarea pieței interne nu au dobândit totuși consistență decât în 1992, odată cu Tratatul de la Maastricht⁽³⁾ care a instituit Uniunea Europeană, într-un moment în care devenise evident că termenul limită pentru realizarea concretă a pieței interne, prevăzut pentru 1992, era departe de a fi respectat⁽⁴⁾.

2.6 În schimb, s-a constatat recrudescența obstacolelor legislative și nelegislative în majoritatea statelor membre, combinată cu o politică liberală și permisivă a Comisiei, fapt care a contribuit la încetinirea până la stagnare a realizării pieței interne în anumite domenii deosebit de pertinente, în special în ceea ce privește serviciile.

2.7 Într-adevăr, multe din inițiativele legate de realizarea pieței interne nu s-au concretizat decât într-o **simplă acumulare de măsuri de armonizare legislativă, disparate**

și slab coordonate, neintegrate într-o politică de ansamblu. De altfel, statele membre au contracarat frecvent o astfel de politică prin adoptarea unor politici naționale care au limitat libera concurență – acordând în mod ilegal ajutoare de stat, instituind noi restricții cantitative sau măsuri cu efect echivalent și refuzând în mod sistematic orice progres în domenii esențiale precum integrarea industrială, fiscalitatea sau guvernanta economică.

2.8 Chiar și unele inițiative aparent concretizate cu succes și care merită salutate, precum adoptarea „regulilor Schengen”, introducerea monedei euro, ceva mai recenta „comunitarizare” a spațiului de libertate și justiție, precum și integrarea Cartei drepturilor fundamentale a UE în versiunea finală a Tratatului de la Lisabona, nu au putut avea decât o eficacitate limitată, nu numai din cauza neaderării sau rezervelor formulate de anumite state membre, ci și din cauza limitării domeniului și a punerii lor în aplicare, mergând până la o blocare fățișă în anumite cazuri. În plus, aceste inițiative nu au fost însoțite de măsuri complementare esențiale, de exemplu de o adevărată politică financiară europeană. De aici a decurs și **incapacitatea Europei de a face față crizei actuale**, care a adus-o „pe marginea prăpastiei”, cum avea să spună Jacques Delors în interviul său din 18 august acordat ziarelor *Le Soir* și *Le Temps*.

2.9 CESE a atras atenția de multă vreme, în repetate rânduri, asupra necesității unei schimbări clare de paradigmă, care să privilegieze aspectul calitativ al realizării pieței interne, astfel încât interesele concrete și drepturile fundamentale ale cetățenilor, în general, și ale lucrătorilor, în special, să devină o preocupare esențială, iar aspectele sociale să fie puse pe același plan cu cele economice, în cadrul unei viziuni umaniste, în loc să se mențină aceeași abordare pur economică, răspunzătoare de o serie de constrângeri, reticențe și șovăieli și de erodarea încrederii⁽⁵⁾.

2.10 Când actualul președinte al Comisiei, aflat la început de mandat, și-a dezvăluit noua viziune despre piața internă pentru secolul 21⁽⁶⁾, în spiritul unei comunicări anterioare pe tema „O agendă pentru cetățeni – Pentru o Europă a rezultatelor”⁽⁷⁾, faptul că Comisia părea să militeze pentru o schimbare radicală a orientării sale politice referitoare la piața unică, de care să beneficieze în primul rând cetățenii și consumatorii, a generat, pe bună dreptate, anumite așteptări. Fără a considera această viziune ca pe o politică izolată, ci ca pe o componentă a unei strategii globale, care prefigura viitoarea Strategie Europa 2020, Comisia anunța într-adevăr ca principale obiective pentru piața internă creșterea încrederii consumatorilor, promovarea integrării economice și a coeziunii sociale și dezvoltarea societății cunoașterii într-o Europă durabilă, într-o lume globalizată. Instrumentul fundamental al acestei noi abordări era reprezentat de o reglementare tot mai eficientă, într-un cadru legislativ epurat și simplificat⁽⁸⁾.

⁽²⁾ JO L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ JO C 191, 29.7.1992, în cadrul a ceea ce a fost considerat o copie inferioară a Proiectului Spinelli, într-o încercare de a-i reconcilia pe federaliști cu adversarii lor.

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei pe tema „Funcționarea pieței interne a CE după 1992 – Monitorizarea raportului Sutherland” [SEC (92) 2277 din 2.12.1992] și Avizul CESE din JO C 201, 26.7.1993, p. 59, ale căror concluzii sunt încă foarte actuale și merită o atenție deosebită.

⁽⁵⁾ A se vedea, printre altele, cele mai importante avize CESE în acest sens: JO C 39, 12.2.1996, p. 70, JO C 255, 14.10.2005, p. 22, JO C 204, 9.8.2008, p. 1, JO C 347, 18.12.2010, p. 8, JO C 44, 11.2.2011, p. 68, Raport de informare impactul Tratatului de la Lisabona asupra funcționării pieței interne.

⁽⁶⁾ Comunicarea „O piață unică pentru cetățeni”, COM(2007) 60 final din 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final, 10.5.2006.

⁽⁸⁾ JO C 77, 31.3.2009, p. 15.

2.11 Pentru a consolida această nouă orientare, Comisia a comandat fostului comisar Mario Monti un studiu important, prezentat în mai 2010 ⁽⁹⁾; în același timp și Consiliul a solicitat unui „grup de reflecție” condus de fostul prim-ministru spaniol Felipe Gonzalez și din care făceau parte personalități de seamă, printre care și Mario Monti, redactarea unui raport privind perspectivele Europei la orizontul 2030 ⁽¹⁰⁾; la rândul său, Parlamentul European, tot în mai 2010, a prezentat Raportul Grech, aflat la baza Rezoluției sale din 20 mai pe tema „O piață unică în serviciul consumatorilor și al cetățenilor” ⁽¹¹⁾.

2.12 În esență, toate aceste documente importante atrag atenția asupra necesității unei schimbări radicale de paradigmă în ceea ce privește definirea și punerea în aplicare a politicii privind realizarea pieței interne, considerând că modelul actual este depășit și subliniind că rezultatele obținute, deși pertinente în anumite domenii, sunt, în general, puțin cunoscute, insuficiente și nesatisfăcătoare din multe privințe pentru o Europă care se confruntă cu provocări pe care nu le anticipase și cu perspective sumbre.

2.13 Aceste observații și concluzii au fost, de altfel, amplu confirmate de rezultatele regulate și succesive ale tablourilor de bord privind piața internă ⁽¹²⁾, de analizele amănunțite ale opiniilor și experiențelor cetățenilor și întreprinderilor referitoare la piața internă, realizate periodic de Eurobarometru în statele membre, de tablourile de bord identice referitoare la consumatorii de pe piața internă ⁽¹³⁾, precum și de rapoartele anuale ale Comisiei privind aplicarea dreptului comunitar, în general ⁽¹⁴⁾, și a acquis-ului în materie de drept al consumatorilor, în special ⁽¹⁵⁾. Interpretate în mod corespunzător, analizate în funcție de diferite criterii și apreciate în mod critic, aceste date confirmă în totalitate preocupările și îndoielile exprimate în documentele menționate anterior.

2.14 Astfel, dat fiind că se aștepta din partea Comisiei o schimbare clară a orientării politice privind piața unică, pentru a reflecta toate aceste concluzii și a proiecta într-un mod cu adevărat novator și diferit piața unică pentru secolul 21, în contextul crizei financiare actuale, precum și pentru a oferi un răspuns la așteptările create de o întreagă serie de declarații ale celor mai înalți responsabili politici, reacția la documentul pe tema „Pentru o economie socială de piață cu grad ridicat de competitivitate” a fost de relativă dezamăgire. În ciuda numeroaselor merite care i-au fost recunoscute, acesta nu cuprindea decât o listă de 50 de măsuri disparate, fără o linie strategică bine definită ⁽¹⁶⁾, punctele slabe și deficiențele sale fiind bine evidențiate în Rezoluția PE din 6 aprilie 2011 ⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ „O nouă strategie pentru piața unică în serviciul economiei și societății europene”.

⁽¹⁰⁾ „Proiectul Europa 2030 – provocări și oportunități”, publicat tot în luna mai 2010.

⁽¹¹⁾ Rezoluția PE A7-0132/2010

⁽¹²⁾ SEC(2011) 372 final din 21.3.2011

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 final din 4.3.2011, de altfel confirmat pe larg de rezultatele Sondajului Eurobarometru privind comunicațiile electronice la nivel de gospodării, din luna iulie 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final, 1.10.2010

⁽¹⁵⁾ JO C 18, 19.1.2011, p. 100

⁽¹⁶⁾ JO C 132 din 3.5.2011, p. 47

⁽¹⁷⁾ Documentul A7-0072/2011, având la bază Raportul Comisiei IMCO pe tema „O piață unică pentru europeni” [2010/2278 (INI). PE 456.691v02-00 din 24.3.2011]. Raportor: dl Correia de Campos.

2.15 Această deficiență nu a fost remediată nici prin recenta Comunicare a Comisiei privind selectarea a 12 „pârghii”, din care nu reiese în mod clar firul conducător al orientării politice de fond privind realizarea pieței unice care să fi justificat alegerea strategică a acestor 12 așa-zise „pârghii” în detrimentul altora, de exemplu cele enumerate chiar de CESE în avizul său ⁽¹⁸⁾.

2.16 Mai multe intervenții publice recente, cum ar fi cea a președintelui Comisiei și cea a Comisarului Barnier, precum și Programul Comisiei ⁽¹⁹⁾, prezentat între timp, par totuși să confirme intenția unei schimbări reale de paradigmă în ceea ce privește realizarea pieței interne în viitor. Intenții similare reies și din Declarația de la Cracovia ⁽²⁰⁾ și Declarația Comitetului european de orientare al grupului de reflecție *Notre Europe*.

3. O nouă paradigmă pentru realizarea pieței interne

3.1 Este important să reafirmăm că, în cadrul politicilor comunitare, așa cum rezultă din principiile fundamentale care fac parte în prezent din Tratatul de la Lisabona, **realizarea pieței interne nu este un scop în sine, ci un mijloc, un instrument** pentru realizarea unei serii de obiective politice, în diverse domenii ⁽²¹⁾.

3.2 De asemenea, este important să reafirmăm că astfel de obiective sunt, **în același timp și în aceeași măsură, de natură economică, socială și de mediu** și că toate au ca finalitate ultimă bunăstarea popoarelor și promovarea valorilor demnității umane, egalității, libertății, solidarității, democrației, statului de drept și respectării drepturilor omului (articolele 2 și 3 din TUE) ⁽²²⁾.

3.3 În consecință, acestea sunt principiile, valorile și obiectivele în lumina cărora trebuie privite măsurile privind realizarea pieței interne, a cărei finalitate este, juridic vorbind, mult mai cuprinzătoare în ziua de azi decât în 1957.

3.4 Piața internă, clar concepută la origine ca suport economic al unei Europe cu caracter federal, trebuie să fie astăzi regândită din perspectiva evoluției din ultimii 30 de ani și din cea a realității din zilele noastre. Contextul actual tinde în mod cert să transforme din ce în ce mai mult piața internă într-o simplă zonă de liber schimb, după modelul predecesoarei sale, AELS, proiectând-o în viitor nu ca o consecință firească a unui proiect politic supranațional, ci ca **cel mai mic numitor comun al intereselor naționale ale statelor europene**.

3.5 Din acest motiv, trebuie reafirmată cu hotărâre ideea că piața internă trebuie să aibă rolul de **liant al acestor interese**

⁽¹⁸⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final din 15.11.2011

⁽²⁰⁾ Ca urmare a desfășurării Forumului pieței unice (3 și 4 octombrie 2011), eveniment care merită salutat.

⁽²¹⁾ JO C 93, 27.4.2007, p. 25

⁽²²⁾ JO C 182, 4.8.2009, p. 1

naționale într-un sistem instituțional de guvernare economică și financiară pe deplin integrat, al cărui model se cere redefinit și concretizat rapid.

3.6 În acest scop trebuie în primul rând ca **limitele pieței interne** ca atare să fie privite în mod realist, fără să se încerce transformarea ei în ceva ce n-ar putea și nici n-ar trebui să fie, impunând cu forța măsuri de multe ori inutile și nejustificate, care nu fac decât să îngreuneze funcționarea întreprinderilor, în special a IMM-urilor⁽²³⁾, printre care se numără și profesiile liberale, și introducând măsuri de armonizare completă când nu este cazul, în loc să se facă referință la valori superioare, cum ar fi asigurarea calității, ca de exemplu în anumite domenii ale drepturilor și protecției consumatorilor. În acest context, pe lângă aspectele care privesc armonizarea, ar trebui ca și deviza și crezul „Forță în diversitate” să joace din nou un rol central în politica europeană privind piața internă.

3.7 Va fi absolut necesar să se continue în mod ferm, fără îngăduință și fără compromisuri, **programul „o mai bună legiferare”**, în care CESE s-a implicat activ dintotdeauna⁽²⁴⁾, scopul său fiind nu numai de a se produce texte solide din punct de vedere tehnic și de a se elimina birocrăția inutilă și prejudiciabilă, ci, în esență, de a se adopta **o abordare proactivă a procesului de legiferare și a practicilor administrative**, bazată pe participarea efectivă a societății civile și a operatorilor economici implicați în toate etapele conceperii și definirii acestora, insistându-se în mod deosebit asupra realizării **studiilor de impact „ex ante”**, utilizându-se mai sistematic **regulamente în locul directivelor**, ca instrumente de uniformizare legislativă atunci când aceasta este de dorit, și experimentându-se cu curaj instrumente noi, mai adecvate decât arsenalul legislativ actual, de exemplu recurgerea la **regimurile opționale**, ori de câte ori există justificarea corespunzătoare⁽²⁵⁾. Același curaj este necesar și pentru a renunța în întregime la inițiativele legislative ale Uniunii atunci când acestea nu sunt eficiente și avantajoase.

3.8 La fel de importante sunt și **revizuirea, simplificarea și codificarea acquis-ului comunitar și a formalităților administrative**⁽²⁶⁾ și eliminarea cu precizie chirurgicală a tot ceea ce se dovedește inutil, superfluu, contraproductiv sau chiar prejudiciabil⁽²⁷⁾. Trebuie însă acționat cu prudență, pentru a evita ca lipsa de coordonare să ducă la ignorarea unor aspecte esențiale în materie de reglementare, care este absolut necesară în anumite domenii pertinente.

3.9 **Deviza ar trebui să fie: „să reglementăm fără a sufoca”**. În acest sens, spiritul inovator și creativ nu este sufi-

cient: vor trebui reluate și propunerile primului raport realizat de experți independenți pe tema simplificării legislative și administrative, dat fiind că o mare parte dintre acestea nu au fost duse la bun sfârșit, deși rămân de actualitate și necesită o punere în aplicare efectivă⁽²⁸⁾.

3.10 Un rol important revine și **normalizării sau standardizării** conform modelului „noii abordări”, aceasta aplicându-se nu numai produselor, ci și serviciilor⁽²⁹⁾. Desigur, și în acest caz ar trebui să aibă loc o analiză exactă a necesității, eficienței și impactului măsurilor luate, întrucât la reglementarea serviciilor este utilă o diferențiere a serviciilor pentru piața internă.

3.11 De asemenea, este important să se insuflă un nou elan și o mai mare amploare **Sistemului de informare al pieței interne (IMI)**, asigurând un cadru mai larg și o mai bună funcționare a cooperării administrative, conform sugestiilor și recomandărilor pe care CESE le-a formulat cu diverse ocazii⁽³⁰⁾. În mod similar, trebuie regândită rețeaua SOLVIT, oferindu-i-se un nou cadru și mijloace corespunzătoare.

3.12 Un alt aspect important va fi regândirea **marilor principii directoare ale construcției pieței interne** – recunoașterea reciprocă⁽³¹⁾, subsidiaritatea⁽³²⁾, proporționalitatea⁽³³⁾ și principiul precauției, acesta din urmă fiind limitat până în prezent numai la domenii specifice precum siguranța alimentară, dar care ar trebui să dobândească statutul de principiu general. Pentru toate aceste principii trebuie stabilite noi definiții și noi modalități de aplicare, mai apropiate de interesele concrete ale cetățenilor.

3.13 Este necesar să se **stabilească priorități, pe bază de criterii**. Nu este vorba de a selecționa, mai mult sau mai puțin arbitrar, câteva măsuri emblematice, ci mai degrabă de a acționa conform unor criterii bine definite, în cadrul unei orientări politice clare, pe care Europa întârzie însă să o definească și pentru care **oamenii ar trebui să fie prioritatea absolută**.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final, 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 120, 16.5.2008, p. 1, JO C 376, 22.12.2011, p. 69, și JO C 68, 6.3.2012, p. 35.

⁽³⁰⁾ A se vedea JO C 43, 15.2.2012, p.14 și celelalte avize anterioare la care face referință.

⁽³¹⁾ Reexaminând în special rapoartele Comisiei privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce, lansate prin Comunicarea Comisiei din 16.6.1999 [COM(99) 299 final] și ulterior abandonate. A se vedea avizul publicat în JO C 116, 20.4.2001, p. 14.

⁽³²⁾ Trebuie să ne întoarcem la Raportul Molitor pentru a retrage acuzația nedreaptă de a-l fi catalogat imediat ca reprezentând „un pas înainte și doi pași înapoi” [A se vedea Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?” (Principiul subsidiarității – progres sau statu-quo după Tratatul de la Amsterdam?) în *Revue du Marché Unique Européen*, I, 1998, p. 95], dat fiind modul stângaci în care a fost aplicat de către Comisie și transformându-l într-o veritabilă „provocare a schimbării”, așa cum visa Jacques Delors.

⁽³³⁾ Aceste eforturi trebuie să țină seama de diferitele avize ale CESE privind rapoartele anuale succesive ale Comisiei, conform articolului 9 din Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității.

⁽²³⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 51

⁽²⁴⁾ JO C 24, 31.1.2006, p. 39, JO C 175, 27.7.2007, p. 21, JO C 48, 15.2.2011, p. 107.

⁽²⁵⁾ JO C 24, 31.1.2006, p. 52, JO C 175, 28.7.2009, p. 26, JO C 21, 21.1.2011, p. 26.

⁽²⁶⁾ Astfel s-ar reveni la orientarea definită chiar de către Comisie în comunicarea sa pe tema „Actualizarea și simplificarea acquis-ului comunitar” [COM(2003) 71 final din 11.2.2003], care a fost susținută în mod deschis de către CESE (JO C 112, 30.4.2004, p. 4) și de care ulterior Comisia nu pare să-și mai fi amintit.

⁽²⁷⁾ A se vedea avizele din JO C 14, 16.1.2001, p. 1, JO C 125, 27.5.2002, p. 105, JO C 133, 6.6.2003, p. 5, JO C 309, 16.12.2006, p. 18, JO C 10, 15.1.2008, p. 8.

3.14 Printre aceste priorități trebuie să ocupe un loc special **sectorul serviciilor în general** ⁽³⁴⁾ și, în special, **cel al serviciilor financiare cu amănuntul** ⁽³⁵⁾, unde se înregistrează cele mai mari deficiențe în realizarea pieței interne și unde este cu precădere nevoie de un spirit mai inovator, nu numai în ceea ce privește măsurile, ci și instrumentele de utilizat. În mod deosebit, CESE solicită Comisiei Europene să monitorizeze și să prezinte rapoarte periodice și transparente privind punerea în aplicare a Directivei privind serviciile, dat fiind că aceasta este singurul act legislativ de până acum care reglementează deschiderea comerțului transfrontalier cu servicii.

3.15 O atenție specială trebuie acordată și concretizării la nivel practic a **pieței interne a comerțului electronic transfrontalier**, date fiind avantajele socioeconomice pe care le aduce consumatorilor europeni în ansamblu și, în special, rezidenților din zonele mai puțin accesibile și persoanelor cu orice grad de handicap, precum și întreprinderilor din UE, în special IMM-urilor, rezolvându-se efectiv întreaga serie de probleme și de chestiuni care au fost deja identificate pe larg, fără să se fi elaborat însă până acum instrumentele și mecanismele indispensabile pentru a câștiga încrederea și a garanta protecția consumatorilor și pentru a crea un mediu favorabil întreprinderilor și specialiștilor ⁽³⁶⁾.

3.16 Menționăm în special problemele legate de fragmentarea pieței, disparitatea normelor aplicabile, incertitudinea referitoare la caracterul privat și la confidențialitatea datelor, securitatea tranzacțiilor, protecția juridică în caz de litigiu, existența unor servicii online ilegale, pirateria și criminalitatea informatică, necesitatea unei abordări transversale din partea diferitelor DG-uri ale Comisiei, care să ducă la definirea unui **cadru legal coerent pentru o autentică piață unică digitală**.

3.17 Un domeniu în care sunt necesare eforturi suplimentare și unde, din păcate, UE nu a obținut rezultate convingătoare, este acela al **aplicării efective a legislației comunitare**, unică garanție a respectării legii și a eficienței reglementării ⁽³⁷⁾ – acest domeniu nefiind reductibil la cadrul restrâns al simplei „cooperări administrative” ⁽³⁸⁾. În acest sens, pentru cetățenii europeni este deosebit de important să se consacre, fără nicio ambiguitate și fără nicio altă întârziere, dreptul la **acțiune colectivă la nivel european**, ca formă de a se garanta, în ultimă instanță, responsabilizarea adecvată pentru nerespectarea

legislației comunitare și de a contribui astfel la respectarea acesteia din proprie inițiativă ⁽³⁹⁾.

3.18 Cel mai important aspect va fi totuși definirea **parametrilor unei piețe unice care să aibă ca ax central oamenii ca indivizi și ca cetățeni**, sarcină care n-ar trebui încredințată unui grup oarecare de vizionari, mai mult sau mai puțin avizați, ci să se bazeze pe contribuția directă a cetățenilor, a societății civile, dând ascultare aspirațiilor și revendicărilor, dar totodată și frustrărilor și deziluziilor pe care le resimt aceștia.

3.19 Este important să se treacă urgent la acțiune, însă nu în mod haotic și impulsiv; de aceea CESE propune ca, la împlinirea a 20 de ani de la termenul de 1992, să se lanseze o **perioadă de reflecție**. Pentru a-și aduce contribuția la această reflecție, CESE dorește să indice câțiva dintre parametrii pe care îi consideră esențiali în acest sens.

3.19.1 În primul rând, este nevoie de o reflecție asupra subordonării clare a politicii privind piața internă față de principiile fundamentale și obiectivele esențiale care decurg din **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene**, în special cele prevăzute la Titlurile IV și V, care au un impact deosebit asupra consolidării dimensiunii sociale și a drepturilor consumatorilor ⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Pe de altă parte, trebuie să se reflecteze asupra modului în care pot fi **articulate politicile sectoriale în cadrul unui obiectiv strategic comun**, integrând politicile din domeniul economic, industrial, comercial, al transporturilor, al energiei, al consumatorilor și al concurenței într-un **cadru legal global care să stimuleze integrarea și să întărească încrederea partenerilor sociali și societali** (consumatori, familii, lucrători, întreprinderi, ONG-uri etc.). Aceasta ar presupune reevaluarea și relansarea **Strategiei Europa 2020**.

3.19.3 Este necesară, de asemenea, o reflecție privind modul de a consolida și de a garanta **libertatea de circulație și mobilitatea cetățenilor** în general și, în special, a lucrătorilor, atât a celor salariați, cât și a liber profesioniștilor, a profesorilor și studenților, garantându-se că drepturile lor sociale (securitate socială, protecție juridică, asigurări în caz de accident și de boală, pensii etc.) sunt respectate în toate împrejurările, fără discriminare și revizându-se sistemul de recunoaștere a calificărilor profesionale și a diplomelor. În acest sens, regula trebuie să o constituie cerințele înalte de calitate în ce privește siguranța și sănătatea consumatorilor din UE.

⁽³⁴⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 221, 8.9.2005, p. 113, JO C 175, 27.7.2007, p. 14, JO C 318, 29.10.2011, p. 109.

⁽³⁵⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 56, 24.2.1997, p. 76, JO C 95, 30.3.1998, p. 72., JO C 209, 22.7.1999, p. 35, JO C 157, 28.6.2005, p. 1, JO C 302, 7.12.2004, p. 12, JO C 221, 8.9.2005, p. 126, JO C 65, 17.3.2006, p. 113, JO C 65, 17.3.2006, p. 134, JO C 309, 16.12.2006, p. 26, JO C 318, 23.12.2006, p. 51, JO C 115, 16.5.2006, p. 61, JO C 100, 30.4.2009, p. 84, JO C 27, 3.2.2009, p. 18, JO C 100, 30.4.2009, p. 22, JO C 228, 22.9.2009, p. 62, JO C 228, 22.9.2009, p. 66, JO C 218, 11.9.2009, p. 30, JO C 318, 29.10.2011, p. 133.

⁽³⁶⁾ În ciuda existenței Comunicării Comisiei din 22.10.2009 pe tema „Comerțul electronic transfrontalier între întreprinderi și consumatori în Uniunea Europeană” [COM(2009) 557 final].

⁽³⁷⁾ A se vedea avizele publicate în JO C 317, 23.12.2009, p. 67, JO C 18, 19.1.2011, p. 95.

⁽³⁸⁾ JO C 128, 18.5.2010, p. 103.

⁽³⁹⁾ Pe bună dreptate, CESE a fost considerat în repetate rânduri apărătorul acțiunilor colective, cărora le-a consacrat diferite avize, dintre care merită menționate avizele CESE publicate în JO C 309, 16.12.2006, p. 1, JO C 324, 30.12.2006, p. 1, JO C 162, 25.6.2008, p. 1, JO C 228, 22.9.2009, p. 40, JO C 128, 18.5.2010, p. 97.

⁽⁴⁰⁾ În acest sens trebuie luate în considerare și aplicate până la capăt observațiile care figurează în Raportul Comisiei privind progresele înregistrate în vederea exercitării efective a cetățeniei Uniunii în perioada 2007-2010 [COM(2010) 602 final, 27.10.2010] și în Raportul privind cetățenia UE în 2010 - Eliminarea obstacolelor din calea drepturilor cetățenilor UE, publicat la aceeași dată [COM(2010) 603 final din 27.10.2010].

3.19.4 În scopul promovării incluziunii sociale și a ocupării forței de muncă, trebuie să se reflecteze la **deschiderea efectivă a piețelor forței de muncă** față de toți cetățenii europeni, eliminându-se, în urma unei examinări riguroase, restricțiile și discriminările nejustificate.

3.19.5 O deosebită atenție trebuie acordată și definirii, îndelung așteptate, a unui **cadru juridic adecvat pentru întreprinderile din cadrul economiei sociale**, în general, și în special pentru fundațiile, societățile mutuale și asociațiile europene.

3.19.6 În mod similar, este urgent să se reflecteze la definirea unui **cadru juridic clar pentru serviciile de interes general și**

în special pentru serviciile sociale, definindu-se criteriile de calitate a serviciilor publice esențiale și clarificându-se regimurile juridice aplicabile în materie de achiziții publice, de concurență și de ajutoare de stat ⁽⁴¹⁾.

3.20 Nu în ultimul rând, trebuie alocate resurse și depuse eforturi în vederea unei **politici eficiente de comunicare pe tema pieței unice**, în cadrul mai larg al unei politici de comunicare coerente și integrate privind Europa, care să-i implice pe cetățeni și să țină seama în mod corespunzător de opinia publică și de mass-media europeană, astfel încât, prin utilizarea inovatoare a mijloacelor electronice ⁽⁴²⁾, cetățenii și, îndeosebi, consumatorii, să fie sensibilizați și informați în mod corect.

Bruxelles, 22 februarie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ A se vedea avizul CESE, JO C 161, 13.7.2007, p. 80.

⁽⁴²⁾ A se vedea avizul exploratoriu al CESE publicat în JO C 27, 3.2.2009, p. 152, și avizul din proprie inițiativă din JO C 44, 11.2.2011, p. 62.